జైలు

బాబుగారు మంచాన పడ్డారని కబురు తెలియగానే నా మనసంతా అదోలా అయిపోయింది. బాబుగారిని చూసి ఆరు నెల్లయింది. అంతకు ముందు నెలకోసారైనా బాబుగారే నన్ను చూడ్డానికి మా ఇంటి కొస్తూండే వారు. 'పెద్దవారై పోయారు, మీరెందుకండి బాబుగారూ మమ్మల్ని చూడ్డానికి అంత ఎండలో నడిచొస్తారు' అని నొచ్చుకుంటే, ఆయన చిన్నగా నవ్వి, 'నీ మొహం, ఆడదానివి, నడిచి ఇంత దూరం నువ్వేం రాగలవ్! 'అనేవారు.

'సిటీ బస్సులున్నాయి కదా బాబుగారూ, నడవక్కర లేదులేండి' అంటే, 'ఆ, ఆ వెధవ బస్సులు టైము కొస్తాయా! ఎప్పుడు చూసినా కిక్కిరిసి ఉంటాయి...అయినా, ఇప్పుడు నాకు పనేముంది- రిటైరైన వాణ్ణి, పోనీ, మీ ఆయనెప్పుడైనా వచ్చి మీ కబురేమైనాచెబుతాడేమోనంటే ఎప్పుడూ మొహం చూపించడాయెను' అనేవారు.

బాబుగారు నాయోగక్షేమాలు తెలుసుకోకుండా నన్ను చూడకుండా ఉండలేరు. ఏనాటి బంధమో! కన్నతండ్రి ఎలా ఉంటాడో పుట్టాక ఎరు

గను. మా అమ్మే అమ్మా, నాన్నా అయి పెంచింది నన్ను తొమ్మిదే ళ్లొచ్చేదాకా!

తొమ్మిదోయేఢే ఈ బాబుగారింట్లో పనికి పెట్టింది నన్ను-వాళ్ళ చంటిపాపని ఎత్తుకుని ఆడించ డానికీ, అమ్మగారికి పైపనుల్లో సాయం చెయ్యడానికీను. నెలకి పదిరూపాయ లిచ్చేవారు అమ్మకి. నాకు అక్క చెల్లెళ్ళూ, అన్న దమ్ములూ లేరు. అమ్మగారి చంటిపిల్లని ఆడించడం నా కెంతో ఇష్టంగా ఉండేది ఆ పిల్ల ముద్దొస్తూ ఉండేది- ఎర్రగా, బొద్దుగా, రబ్బరు బొమ్మలాగ.

కానీ, అమ్మగారికి నామీద కోపం వచ్చింది- నేను పనిలో చేరాక ఆరు నెలలు తిరక్కుండా ఎద పిల్లాడు-మూడేళ్ళవాడు కడుపులో బల్ల పెరిగి పోయాడు. నా పాదం మంచిది కాదన్నారు. ఇంకెవరూ పనికి దొరకలేదో, ఏమో నన్ను పనిలోంచి మాత్రం తీసెయ్యలేదు. ఇంట్లో ఏ కష్ట మొచ్చినా, నావల్లే వచ్చిందని నన్ను కోప్పడేవారు.కానీ బాబుగారు మాత్రం నన్ను వెనకేసుకొచ్చి అమ్మగారినే కోప్పడేవారు పెద్ద పండుగ లొస్తే వాళ్ళ పిల్లలతో పాటు నాకూ కొత్త బట్టలు కుట్టించేవారు. అమ్మ గారు. 'ఇంట్లో ఇన్ని పాత బట్టలున్నాయి పిల్లలివి, మళ్ళీ కొత్త వెందుకు కుట్టించడం దానికి ? ఇలాగే నెత్తినెట్టుకుని పని వాళ్లని పాడుచెయ్యడం...' అంటూ సాధించేవారు.

బజారునుండి మిఠాయిలూ, పళ్లూ తెస్తే తమ పిల్లలతో పాటు నాకూ పెట్టేవారు బాబుగారు. అమ్మగారు ఆవిషయంలో మంచావిడే పాపం

పండుగనాడు బొబ్బట్లూ, పులిహోరా చేస్తే నాకూ బోలెడు పెట్టేవారు. అయినా, బాబుగారికి నామీద ఎంతో శ్రద్ధ.

వాళ్ల పిల్లలు చదువుకుంటుంటే నేనూ చంటి పాపని జోకొడుతూ అక్కడే కూర్చునే దాన్ని. ప్రైవేటు మాస్టారు వచ్చే వేళకి నా పనులు పూర్తి చేసుకుని, పిల్లని ఒళ్లో పెట్టుకుని, వాళ్లకి కాస్త దూరంలో కూర్చునే దాన్ని. బాబుగారు అది చూసి, నన్ను కూడా చదువుకోమని పలక, బలపం ఇచ్చారు.

చంటిపాప పెద్దదవగానే నన్ను పనిలోంచి తీసేస్తారేమోనని అమ్మ భయపడింది. కానీ, అమ్మగారు మడికట్టుకుని వంటచేస్తూంటే ఇంట్లో పై పనులు చెయ్యడానికి ఎవరూలేరని నన్ను పనిలోంచి తీసెయ్యలేదు. పిల్లలంతా స్కూలుకి, కాలేజీకి వెళ్లిపోతే, ఇంట్లో అన్నిపనుల్లో సాయం చేసేదాన్ని అమ్మగారికి. రాత్రిళ్లు మా ఇంటికెళిపోయి, మళ్ళీ తెల్లార కుండా వచ్చేదాన్ని.

ఓ సారి మా అమ్మకి ఏదో పెద్ద జ్వరం వచ్చి ఇరవై రోజులు మంచం మీదే ఉండి, చివరికి చచ్చిపోయింది. నేను గోలు గోలున ఏడుస్తుంటే, బాబుగారే నన్ను చెయ్యి పట్టుకొని వాళ్లింటికి తీసుకొచ్చారు. అప్పటి నుంచి పూర్తిగా వాళ్లింట్లోనే ఉండిపోయాను. నాకు అప్పుడప్పుడు బాబుగారు చదువు కూడా చెప్పేవారు. నేను మా అమ్మ మాట్లాడినట్లు యాసగా మాట్లాడితే, అలాకాదు, ఇలా మాట్లాడాలి అని దిద్దేవారు.

నేను పెద్ద మనిషినయినప్పటి నుంచీ అమ్మగారు నన్ను మరీ కట్టడిలో పెట్టేవారు. పెద్దమ్మాయిగారిలా పమిట తీరుగా సర్దుకున్నా, పిల్లలతో నవ్వుతూ మాట్లాడినా షోకులూ, విరగబాటు తనం ఎక్కువవు

తున్నాయని కోప్పడేవారు. అమ్మగారూ, వాళ్ల పెద్దమ్మాయిగారూ బయ టున్నప్పుడు వేరేగదిలో కూర్చునే వారు. నేను బయటుంటే విసుక్కునే వారు —'ఈ తద్దినం ఓటొచ్చిపడింది నా నెత్తిన' అంటూ.

ఓ సారి మా మేనమావట — ఒకాయనొచ్చాడు. మా అమ్మ బతికుండగా చూసిన గుర్తు లేదు నాకు. మా నాన్న పోయి నప్పటి నుంచీ అమ్మ రెక్కల కష్టంతోనే తను బతికి, నన్ను పోషిం చింది. అమ్మ జబ్బులో ఉంటే, బాబుగారే డాక్టర్ని పిలిచి మందులిప్పిం చారు. అమ్మ పోయినప్పుడు చుట్టుపక్కల వాళ్ళూ, ఇంకా ఎవరో వచ్చారు. వాళ్ళకి బాబుగారే డబ్బులిచ్చారు శవాన్ని తీసుకు వెళ్ళడానికీ దానికీ. బాబుగారే నన్ను ఓదార్చి తమ ఇంటికి తీసి కెళ్ళారు. మావయ్య అప్పుడొచ్చాడుట. నాకు గుర్తులేదు. మళ్ళీ ఇదే రావడం. మా అత్త పోయిందిట కలరా వచ్చి. కొడుక్కి పెళ్లి చెయ్యాలను కుంటున్నాడుట. నన్నుతీసుకుపోయి తన కోడలుగా చేసుకుంటానని చెప్పాడు. అమ్మగారు వెంటనే సరే నన్నారు. కానీ బాబుగారు, మావయ్య కొడుకుని చూడాలి, ఓసారి తీసుకురమ్మనారు. మావయ్య రైల్వేలో కూలిపని చేస్తున్నాడు. కొడుక్కి ఏడో క్లాసు దాకా చదువు చెప్పించి, రైల్వేలో ఏదో చిన్నపని దొరికేలా చేశాడుట! మావయ్య అతన్ని తీసుకొచ్చి చూపించాక అప్పుడు బాబుగారే మా పెళ్లి ఏర్పాట్లు చేయించారు. పెళ్లయి వెళ్లి పోతుంటే, నాకు బట్టలూ, బిందెలూ, ఇంకా బోలెడు సారె ఇచ్చి పంపించారు బాబుగారు.

నా సంసారం ఎలా ఉందో అప్పుడప్పుడొచ్చి కనుక్కుని పోతుండే వారు బాబుగారు. వాళ్లింట్లో ఏ శుభ కార్యం వచ్చినా అమ్మగారు నాకు కబురంపేవారు—ఇంట్లో కాస్తసాయం చేసి పెట్టడానికి. మా ఆయనకీ నాకూ బట్టలు పెట్టి పంపించేవారు.

బాబుగారు మా ఇంటి కొచ్చినప్పుడల్లా మా పిల్లల కోసం ఏదో ఒకటి తెచ్చిపెట్టేవారు. వాళ్ల చదువుల గురించీ, నడవడి గురించీ అన్నీ వాకబుచేసి ఏవో సలహాలిస్తుండే వారు. నన్ను తమ కన్న కూతురి లాగే చూసుకునేవారు.

బాబుగారు రిటైరయాక నెలకోసారి తప్పకుండా మా ఇంటికి వచ్చి వెళ్లడం అలవాటయి పోయింది. ఒక నెలలో రాకపోతే బెంగగా అనిపిస్తుంది.

బాబుగారి పెద్ద కొడుకూ వాళ్లూ మద్రాసులోనూ, మూడో కొడుకూ వాళ్లూ ఢిల్లీలోనూ ఉంటున్నారు. ఆడపిల్లలు కూడా తలో ఊళ్లోనూ ఉంటున్నారు. ఇప్పుడిక్కడుంటున్నది రెండో కొడుకూ, కోడలూ, మనవలూనూ. అమ్మగారు ఆరు నెలల కోసారి తక్కిన కొడుకుల దగ్గరికి వెళ్ళొస్తూ ఉంటారు. బాబుగారు ఎప్పుడూ ఊరు విడిచి వెళ్ళరు. ఆమధ్య ఆరు నెలల క్రితం అమ్మగారు పోరు పెడితే, ఆవిడతో కూడా ఢిల్లీకి వెళ్ళారు మొదటిసారి. అక్కడికి వెళ్ళాక పక్షవాతం వచ్చి కాలూ చెయ్యీ పడిపోయాయిట. ఏదో కొంత వైద్యం చేయించి, ఇక్కడికి తీసుకొచ్చి వదిలి పెట్టి వెళ్లారుట ఆఖరికొడుకూ కోడలూనూ. ఆ కోడలు ఉద్యోగం చేస్తోంది. మొగుడూ, పెళ్ళాం ఇద్దరికి కుదరదు ఇంట్లో ఉండి ముసలాయనకి చాకిరీ చెయ్యడానికి. అక్కడి భాషరాదు ముసలి వాళ్లిద్దరికీ. అక్కడ వాళ్ళకి ఏవిధమైన సదుపాయం ఉండదని చెప్పి ఇక్కడికి తీసుకొచ్చి దిగవిడిచారుట తీసుకొచ్చి వారం రోజులైందిట. వాళ్ళ చాకలి ద్వారా నాకీ కబురు తెలిసింది.

కబురు తెలియగానే బయలు దేరాను బాబు గార్ని చూడడానికి. దారి పొడుగుతా నా కళ్ళలో నీళ్ళు ఉబుకు తూనే ఉన్నాయి పమిట కొంగుతో ఎంత తుడ్చుకున్నా. సొంత తండ్రి అంటే ఎలా ఉంటాడో నాకు తెలియదు. జ్ఞానం వచ్చినప్పటినుంచీ అన్నిటికీ బాబుగారే కదా నాకు. ఎప్పుడూ నడుం వాల్చడం ఎరగని బాబుగారు మంచాన పడ్డారని విన్నప్పటి నుంచీ నాకే కాలూ చెయ్యీ ఆడనట్లుగా ఉంది.

దారిలో మార్కెటు దగ్గర బస్సు దిగిపోయి, నాలుగు బత్తాయి పళ్ళు కొన్నాను. బాబుగారిల్లు మార్కెటుకి దగ్గరే. సంచీ పుచ్చుకుని నడుచుకుంటూ వెళ్ళాను. ఎండ అంత ఎక్కువగా లేకపోయినా, బాబు గార్ని ఏ పరిస్థితిలో చూడవలసి వస్తుందోనన్న భయంతో నాకు ఒళ్ళంతా చెమటలు పట్టాయి.

నేను వెళ్ళేసరికి ముందుగదిలో పేము సోఫాలో పడుకుని బాబు గారి మనవడు- రెండో కొడుకు కొడుకు ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటు న్నాడు. అమ్మగారు వంటింట్లో ఉన్నట్లున్నారు-లోపల అలికిడవుతోంది. అలవాటైన చోటు కాబట్టి ఎవరినీ అడక్కుండానే బాబుగారి గదివైపుకి వెళ్ళాను. బాబుగారు కళ్ళుమూసుకుని పడుకుని ఉన్నారు. రెండు నిము షాలు అలాగే గుమ్మం దగ్గర నిలబడి, వెనక్కి తిరిగాను వంటింటి వైపు వెళ్ళి అమ్మగార్ని కలుద్దామని.

'ఎవరిది?' అన్నారు బాబుగారు. మెలుకువగానే ఉండి ఊరికే కళ్ళు మూసుకుని ఉన్నట్లున్నారు.

చటుక్కున వెనక్కి తిరిగి బాబుగారి మంచం దగ్గరి కెళ్ళి 'నేనే బాబుగారూ, గౌరిని' అన్నాను.

నన్ను చూసిన సంతోషం కళ్ళల్లో కనిపించింది. నన్ను కూర్చోమని సంజ్ఞ చేశారు.

'అయ్యో, బాబుగారూ, అనుకోకుండా ఎంత జబ్బు చేసిందండీ! నాకు నిన్న సాయంకాలమే కబురు తెలిసిందండి. రాత్రంతా నిద్దర్లేదండి' నా గొంతులో ఏదో అడ్డు పడ్డట్టై ఇంక మాట్లాడలేక మంచం పక్కనే నేలమీద చతికిల బడ్డాను. బాబుగారు కూడా ఏం మాట్లాడకుండా మళ్ళీ కళ్ళు మూసుకున్నారు. బాధపడుతున్నట్లున్నారు. ఏం మాట్లాడాలో పాలుపోక బాబుగారి కాలు ఒత్తుతూ కూర్చున్నాను.

'నువ్వెప్పుడొచ్చావే గౌరీ?' అన్నారు వెనకనుంచి అమ్మగారు. చటుక్కున లేచి నిలబడ్డాను.

'ఇప్పుడే వచ్చానండమ్మా. మీరు వంటింట్లో ఉన్నారని ఇక్కడి కొచ్చానండి బాబుగార్ని చూద్దామని' అంటూ, నేను తెచ్చిన బత్తాయిపళ్లని సంచిలోంచి తీసి బాబుగారి మంచం పక్కనున్న స్టూలుమీద పెట్టాను.

'కూచోండమ్మా' అని అక్కడున్న కుర్చీని అమ్మగారి వైపు జరిపి, 'ఎన్నాళ్లయిందమ్మా జబ్బుచేసి,' అన్నాను.

'ఉగాది రెండురోజు లుందనగా ఉప్పెనలా వచ్చిందీ మాయరోగం. కుడిచెయ్యీ, కుడికాలూ పడిపోయాయి. నోరుకూడా వంకరపోయి మాట సరిగ్గా రాలేదు కొన్నాళ్లపాటు. ఓ పదిరోజుల నుంచీ కొద్దికొద్దిగా మాట్లాడుతున్నారు.'

బాబుగారికేసి చూశాను. ఆయన తక్షణం మొహాన్ని గోడవైపుకి తిప్పుకున్నారు ఇంక వినలేనట్లుగా.

మాట మార్చాలని, 'శ్యామలమ్మగారేరండీ?' అన్నాను అమ్మ గారితో—రెండో కోడలు కనిపించకపోతేను.

'ఆవిడగారు అవతలుంది పొద్దున్నే....' అన్నారు అమ్మగారు మూలుగుతున్నట్లు.

'అయ్యో పాపం, అన్నిపనులూ మీమీదే పడ్డాయన్న మాటండి... ఇటు బాబుగారూ, అటువంట...' అన్నాను సానుభూతిగా.

'తప్పుతుందా కర్మ, చేసుకున్నాక' అన్నారు నుదుటిమీద చేతి వేళ్లతో కొట్టుకుని.

నా మనసు చివుక్కుమంది—ఆవిడ బాధకి కాదు, ఆవిడన్నదానికి బాబుగారు ఏమనుకుంటారోనని. అయినా ఆవిడ్ని సముదాయించడానికి ప్రయత్నించాను. 'నాలుగు రోజులపాటు నన్నొచ్చి ఉండమంటారా అమ్మా?' అని అడిగాను—అలా వచ్చి ఉండడం సులభం కాదని తెలిసినా. నా ఇంటి బాధలు నావి.

'నాల్రోజులు నువ్వొచ్చి ఉంటే తీరే సమస్యా ఇది? ఎలా జరగాలనుంటే అలా జరుగుతుంది. ఎన్నాళ్లు అనుభవించాలో అన్నాళ్లూ అనుభవించాలి...చేసుకున్న కర్మ తప్పదు' అంటున్న అమ్మగారి మాటలకి అడ్డొచ్చి, 'అలా అనకండమ్మా, ఎప్పటికీ ఇలాగే ఉండిపోతారా! బాబుగారు తొందరగానే కోలుకుంటారు లెండి. బాబుగారి లాంటివారు అలా మంచం మీద పడుకొని ఉండలేరు లెండి. నేను రోజూ ఇంట్లో పనులు తొరగా పూర్తి చేసుకుని వచ్చేసి, సాయంకాలం వరకూ ఇక్కడే ఉండి వెడుతూంటాలెండి. మీరేం బెంగెట్టుకోకండి' అన్నాను.

అంతవరకు గోడవైపుకి మొహం తిప్పుకుని పడుకున్న బాబుగారు మొహాన్ని ఇటు వైపుకి తిప్పి, 'నిజంగా రాగలవా' అన్నట్లు నా వైపు ఆశగా చూశారు. నా కడుపు తరుక్కుపోయింది బాబుగారి కాలిని నిము రుతూ, 'పనిలో మీకు సాయంగా ఉండటానికి నే వస్తాలెండి' అన్నాను అమ్మగారితో.

బాబుగారి కిస్తున్న భోజనం గురించీ, మంచంమీద ఆయనకు జరుగుతున్న సేవల గురించీ కాసేపు అమ్మగారితో మాట్లాడాక, ఇంటి కెళ్లడానికి లేచాను. తప్పకుండా రోజూ వచ్చి చూసి పోతూంటానని బాబుగారికి మళ్లీ చెప్పి బయలుదేరాను.

బస్సు తొందరగా దొరక్క ఇంటికి చేరుకునేసరికి పొద్దుగూకి పోయింది. మావయ్య కుక్కి మంచం మీద పడుకుని కునికి పాట్లుపడు తున్నాడు. పెద్దాడు ఫ్యాక్టరీ నుంచి అప్పుడే వచ్చేశాడు. ఆకలేసి, అమ్మ ఇంట్లోలేదని ధుమధుమ లాడుతున్నాడు. రెండోవాడుస్కూలు నుంచొచ్చి, వీధిలో క్రికెట్ ఆడుతున్నాడు. వాడికి స్కూలూ ఇల్లూ కన్న బ్యాటూ, బంతీ ముఖ్యం. గబగబా కుంపటి రాజేసి, టీ కలిపిచ్చాను పెద్దాడికి, మావయ్య చుక్కేసుకుని పడుకున్నట్లున్నాడు. ఎన్నిసార్లు పిలిచినా లేవ లేదు. మావయ్య కింకో పనిలేదు. ఇంట్లో ఉంటాడన్న మాటేగానీ మనిషి సాయంలేదు ఇంట్లో దొంగలుపడ్డా, కొంపంటుకుని కాలిపోతున్నా ఓ పట్టాన మత్తు వదల్దు. ఎక్కడ సంపాయించి తెచ్చుకుంటాడో తెలియదు. ఆయనతో చెప్పి లాభంలేదు. ఆ తండ్రికి తగ్గకొడుకు. తండ్రికీ కొడుక్కీ సీసాఖాళీ అయితే గానీ మనసు నిలవదు. మావయ్య ఎవరికీ కనిపించ కుండా సీసాని ఏ మూలో దాచుకుని మధ్య మధ్య ఓ చుక్క నోట్లో పోసుకుంటూ ఉంటాడు. ఏ నాసి రకమైనా సరే, చుక్కుంటే చాలు.

పగలూ రాత్రీ భేదం లేదు. ఇక ఆయన సరేసరి. రైల్వేడ్యూటీ కాగానే తిన్నగా ఇంటికి ఏనాడూ రాడు. వాళ్లనీ వీళ్లనీ పోగేసుకుని పూటుగా పట్టించి కాళ్లీడ్చుకుంటూ ఇంటికొస్తాడు ఆ సమయంలో ఏం మాట్లాడినా బెడిసి కొడుతుంది. నీతులు చెప్పినా వాదన పెట్టుకున్నా తిండి తినకుండా పస్తుంటాడు. నాగతి ఎంతే అవుతుంది నా బాధంతా నా కోసంకాదు. కుర్రాళ్ళిద్దరూ చెడిపోతారేమోనని.

పెద్దాడు చదువుకున్నన్నాళ్లూ బాగానే ఉన్నాడు చేతిలో చిల్లర డబ్బులులేక. ఇప్పుడు నాలుగు రాళ్లు సంపాయించడం మొదలు పెట్టాక మారిపోయాడు పెద్ద పిల్ల పెళ్లికి చేసిన అప్పులు తీరతాయేమోనని ఆశ పెట్టుకోవడం దురాశే అవుతోంది జీతం డబ్బుల గురించి అడగడం భయం. తండ్రితో తగువు పెట్టుకుంటాడు. నయానా భయానా నేనడిగి తీసుకోవడం లేదని నన్నే సతాయిస్తాడాయన. ఇద్దరి మధ్యా నేను చస్తున్నాను. గట్టిగా నిలదీస్తే ఇంట్లోంచి వెళిపోతానని బెదిరించాడొకరోజున, వీడిప్పుడే ఇలాఉంటే, రేప్పొద్దున్న పెళ్లయాక మా మొహం చూస్తాడా?

ఇక రెండో వాడెలా తయారవుతాడో! కాలేజీలో చేర్పించి పెద్ద చదువు చదివించాలనీ, ఆఫీసరవాలనీ నా ఆశ, వాడు బ్యాటూ, బంతీ వదల్డు, ఆ క్రికెట్ పిచ్చి పట్టుకుంది. అది కూడెట్టనా గుడ్డెట్టనా? ఇటు నాయన పట్టించుకోడు. అటు అన్న పట్టించుకోడు. పైగా, పిల్ల పెళ్ళి కయిన అప్పులొకటి. మంచాన్ని పట్టుకుని మత్తుగా పడుకునే మావయ్యొకడు. ఎలా ఈ సంసారం ఈదడం? ధరలు చూస్తే ఆకాశాన్ని అంటుకు పోతున్నాయి. ఆకాశం కూడా అంతకంతకు పైకి పోతున్నట్లుంది. నామటుకు నాకు భూమిలోకి దిగబడి పోతున్నట్లుగా ఉంటోంది. సీతమ్మ

వారిలా లోనంటాపోయి మాయమై పోయినా బావుండును. సీతమ్మ వారెక్కడ, నేనెక్కడ!

నాకు చదువులేదు, సుఖం లేదు. నా కూతురయినా చదువుకోవాలి అనుకుంటే, దానికి షోకులూ, సినిమాలూ తప్ప పుస్తకంమీద ధ్యాస ఉండేది కాదు. ఎదురింటి మేడ వాళ్ళింట్లో టి. వి. చూస్తూ కూర్చునేది. ఇక లాభం లేదని, అంతకు తగ్గ బొంత అన్నట్లు ఏదో సంబంధం చూసి, పెళ్ళిచేసి పంపించాం అప్పు మిగిలింది

రాత్రి తొమ్మిదవుతూండగా వచ్చాడాయన. వస్తూనే నిద్రపోతున్న పెద్దాణ్ణి లేపి మరీ కజ్జాకి కాలుదువ్వాడు. సర్దుమణిగేసరికి నిస్రాత్రిణొచ్చింది.

ఆయనలో ఒక్కటే సుగుణం. రాత్రి మాటలూ, చేష్టలూ ఎంత దురుసుగాఉన్నా, పొద్దున్న పెద్దమనిషిలాగా ఏమీ ఎరగ నట్టుంటాడు. ఏదన్నా చెప్పివా ఊఁ కొడతాడు. సాయంకాలం అయిందంటే ఇక ఇంటికీ ఆయనకీ చుక్కెదురు. ఏం చెప్పినా పొద్దున్నే చెప్పాలి—ఆయన చేసినా చెయ్యకపోయినా.

పొద్దున్నే భోంచేసి పనిమీద వెళ్ళేముందు చెప్పాను బాబుగారి పరిస్థితి గురించీ, నేను నాలుగురోజుల పాటు వెళ్ళి పగలంతా అమ్మగారికి సాయంగా ఉండాలనుకుంటున్న సంగతీనూ.

'ఇంట్లో అయ్య సంగతేం జేస్తావ్?' అన్నాడు.

'బజారుపన్లకీ వాటికీ మావయ్యని ఇంట్లో వదిలేసి వెళ్ళడం లేదా? అలాగే ఇంకొంచెంసేపవుతుంది, అంతే. మావయ్యకి కావల్సినవన్నీ దగ్గరపెట్టే వెడతాను. మళ్ళీ కుర్రాళ్లొచ్చేవేళకి వచ్చేస్తాను' అని నచ్చ చెప్పాను.

'సరే, నీ ఇష్టం' అనేసి పన్లోకి వెళ్ళిపోయాడు—కుర్రాళ్ళిద్దరికీ కూడా చెప్పాను పగలు నేను ఇంట్లో ఉండనన్న సంగతి. నేను సాయంకాలం తిరిగి రావడం కాస్త ఆలస్యమయినా, ఇల్లు చూసుకోమనీ, తాత మీద వదిలెయ్యవద్దనీ చెప్పాను.

పెద్దాడు, 'నువ్వేమన్నా వాళ్ళనౌకరువా...' అంటూ ఎగిరాడు.

'నీకేం తెలుసురా, నేను బాబుగారికీ, అమ్మ గారికీ ఎంత ఋణపడి ఉన్నానో- వాళ్ళ కోసం ఆ మాత్రం చెయ్యకపోతే ఇక ఎందుకు నేను బతికీ...'

'ఏమో, అదంతా నాకు తెలవదు. సాయంకాలం నేనొచ్చేసరికి ఇంట్లో ఉండు. నేను టీ తాగి మళ్ళీ వేరే పనిమీదెళ్ళాలి' అన్నాడు.

చిన్నాడికెప్పుడూ క్రికెట్ మీదే ధ్యాస. పుస్తకం ముట్టుకుంటే ఒట్టు. వీధేవాడి ఇల్లూ వాకిలీ. బ్యాటూ, బంతీ ఉంటే భోజనం కూడా అక్కర్లేదు వాడికి.

ఎవరికీ ఏ విధంగానూ లోపం రాకుండా, నేను ఇల్లు కదలకుండా ఇంట్లో కట్టి పడేసినట్లుండాలి అంటే నాకూ బాధనిపిస్తుంది అప్పుడప్పుడు. ఎంతకని వాళ్ల చుట్టూ బొంగరంలా తిరగడం? ఓ తల్లీతోడూ లేరు—ఎప్పుడైనా పుట్టింటి కెడదామంటే. ఉన్నా వెళ్లనిస్తారా వీళ్లు? రెక్కలు విరిచిన పక్షిలా పడుంటమే.

లోలోపల విసుక్కుంటూనే ఇంట్లో పనులన్నీ పూర్తి చేసుకుని, మావయ్యకి చెప్పాల్సిన అప్పగింతలు చెప్పి, బస్సులో పడేసరికి పది దాటింది, ఎంత తొందరగా తెములుదామన్నా.

నేను వెళ్లేసరికి అమ్మగారి కింకా వంటింట్లో పని తెమల్లేదు. అయ్యగారి గది వైపుకి వెళ్లాను. లోపల్నించి అయ్యగారు నీరసంగా ఎవరినో పిలుస్తూన్నట్లనిపించింది. గబగబా లోపలి కెళ్లాను.

'దాహం...మంచినీళ్ళు' అన్నారు. మంచం పక్కనే ఎడం చేతి వైపు బాబుగారికి అందేలాగ చిన్న బల్లమీదగ్లాసూ, మరచెంబూ ఉన్నాయి. కానీ గ్లాసులో నీళ్లయి పోయాయి. మరచెంబులోంచి వంచుకోవడం సాధ్యంకాక దాహంతో బాధపడుతున్నారు. గబగబా గ్లాసులోకి నీళ్ళు వంచి, బాబుగారి నోటి కందించాను మెల్లిమెల్లిగా గుటకలు వేశారు. గ్లాసు బల్లమీద పెట్టేసి, మంచం పక్కన నేలమీద కూర్చున్నాను.

'బాబు గారూ, ఎలా ఉందండీ ఒంట్లో?' అన్నాను.

'అయిపోయింది...మంచి నీళ్లిచ్చే దిక్కులేదు...' అన్నారు కళ్లనీళ్ళు పెట్టుకుంటూ.

'ఛ, అలా అనుకుని బాధపడకండి. అమ్మగారు వంటింట్లో ఉన్నారు. పాపం పని తీరలేదులా వుంది. అబ్బాయిగారు ఆఫీసుకీ, పిల్లలు కాలేజీకీ వెళ్లుంటారు. కోడలుగారు స్నానంచేసి ఇంట్లోకొస్తే, అమ్మగారికి మీసంగతి చూసుకోవడానికి వీలవుతుంది లెండి' అన్నాను సముదాయిస్తూ.

'ఏం కాదు...అందరికీ నేనంటే విసుగు, కోపం. నా మొహం చూస్తే చిరాకు...నాతో మాట్లాడరు ఎవరూ' అన్నారు చంటిపిల్లాడిలా కళ్ళనీళ్లు కారుస్తూ.

నేను బాబుగారి చెయ్యి నిమురుతూ, 'అదేంటి బాబుగారూ, అలా అనుకోకండి. మీకింత జబ్బుచేసి మంచాన పడి ఉంటే మీమీద ఎలాంటి వాళ్ళకయినా కోపం ఎలా వస్తుందండీ? ఎవరిపనుల్లో వాళ్ళుండి మీ దగ్గర చాలాసేపు కూర్చోవాలంటే కుదరడం లేదేమోనండి. మీరలా మనసు పాడు చేసుకోకండి' అని బుజ్జగించాను.

'నీకు తెలీదు గౌరీ, నేనంటే అసహ్యం అందరికీ. అన్నిటికీ అందరిమీదా ఆధారపడుతున్నాను. లేచి తిరగలేను. ఏపనీ చెయ్యలేను. రాత్రీ పగలూ ఈ గదిలోనే పడుంటున్నాను. జైల్లో ఉన్నట్టుంది' అన్నారు చుట్టూ గోడలవైపు చూస్తూ.

ఏం చెప్పి సముదాయించాలో అర్థం కాలేదు. 'జైలు' అన్నమాట ఛెళ్ళుమన్నట్లు తగిలింది నా బుర్రకి. నాఇల్లు నా కళ్ళముందు మెదిలింది. క్రమంగా నాచుట్టూ దట్టంగా బిగుసుకుంటూ కదలనివ్వకుండా నాకు ఊపిరి సలపనివ్వనట్లనిపించింది క్షణం సేపు. నా చెయ్యి బాబుగారి చేతిని నిమురుతూ బిగపట్టినట్లుంది. బాబుగారు చేతిని విదిలిస్తూ 'గౌరీ' అన్నారు గట్టిగా. నాకు తెలివొచ్చింది.

'బాబుగారూ...' అన్నాను మళ్ళీ చేతిని మృదువుగా నిమురుతూ ....ఆయన కళ్ళలోంచి మళ్ళీ నీటిచుక్కలు చెవులపక్కనుంచి పక్కమీదికి జారిపడ్డాయి. ఆయన ఎడంచెయ్యి నా చేతిలో ఉంది. కుడిచెయ్యి పడిపోయింది కదా, లేవలేదు. తెలివితెచ్చుకుని బాబుగారి కళ్ళు తుడిచాను.

'బాబుగారూ, బాధపడకండి. నేను మీకు చెప్పగలిగేటంతటి దాన్ని కాదని మీకు తెలుసండి. కానీ, నా అనుభవం మీద చెబుతున్నానండి.

మీరు ఇందాక 'జైల్లో ఉన్నట్లుంది' అన్నారండి. ఈ గదిలో మంచం మీద కట్టిపడేసినట్లు కదల్లేకుండా ఉన్నారు కనుక మీ కలా అనిపిస్తోందండి. కానీ, బాబుగారూ, నాకయితే, ఈ లోకమే పెద్ద జైలనిపిస్తోందండి...మనం కావాలని వచ్చామేంటండి ఇక్కడికి? మనం వెనక జన్మలో చేసుకున్న కర్మకొద్దీ ఎవరి కడుపునో పుడతాం కదండీ. మనం కావాలనుకున్నచోట పుట్టలేం కదండీ. కావాలనుకున్నవన్నీ చెయ్యలేం కదండీ. చదువు, సంధ్య, పెళ్ళి, పిల్లలూ—ఏవీ మన చేతుల్లో లేవుకదండీ. పరిస్థితులెలా ఉంటే వాటి ప్రకారం నడుచుకోవాలి కదండీ. ప్రతివాళ్లూ ఉన్న పరిస్థితుల్లోంచి తప్పించుకోవాలని గిలగిల్లాడతారు కదండీ. బయటపడాలంటే మన చేతుల్లో ఏ ముందండీ? ...ఈ సంసారం, సంఘం, అంతా ఓ జైలు కాదంటండీ? ఒక్కోసారి విసుగొచ్చి చావాలన్నా కుదరదు కదండీ...అందుకే నాకీ లోకమే పెద్ద జైలనిపిస్తోందండి. పుట్టి ఇందులో పడ్డాక, ఇక్కణ్ణించి పారిపోలేం కదండీ. మన శిక్ష పూర్తి అయిందనుకుంటే ఆ దేవుడే—మనల్నిక్కడ బంధించిన వాడే- విడిపించాలండి...అంతే కదండి బాబుగారూ?'

బాబుగారు చిన్నగా నవ్వారు నా మాటలకి. ఇప్పుడు బాబుగారి కళ్లల్లో నీళ్ళు లేవు. నాకు ధైర్యం వచ్చింది. బాబుగార్ని నా మాటలు బాధ పెట్టలేదని.

'ఎప్పుడొచ్చావే గౌరీ?' అంటూ వచ్చారు అమ్మగారు.

నేను లేచి నిలబడి, 'ఎంతో సేపు కాలేదండి. శ్యామలమ్మగారు ముందు గదిలో ఉన్నారండి. తలుపు తీసే ఉందండి. మీరు వంటింట్లో

ఉన్నారని, ఇక్కడ కొచ్చి కూర్చున్నానండి....పనేమన్నా ఉందాండీ నేను చెయ్యడానికి?' అన్నాను.

'నాకేం చెయ్యాలే! చెయ్యాల్సిందంతా మీ బాబుగారికే. ఆ మల మూత్రాల పనులవీ నువ్వేం చేస్తావ్! కట్టుకున్నందుకు నాకు తప్పదుగా. అటు వంటా తప్పదు, ఇటు ఇదీ తప్పదు. ఏ జన్మలో చేసుకున్న కర్మో' అంటూ ఎదురుగా ఉన్న మంచం మీద చతికిలపడ్డారు.

నేనేదో తప్పుచేసినట్లు కుంచించుకుపోతూ చూశాను బాబుగారి కేసి. కానీ, బాబుగారు ఇదివరకులా బాధపడి మొహం అటువైపుకి తిప్పుకోలేదు. కళ్లనీళ్లు పెట్టుకోనూ లేదు. భార్యవైపు జాలిగా చూస్తూ, చిన్నగా నవ్వు తున్నాయి ఆయన కళ్లు.

నా గుండెమీద బరువేదో తీసేసినట్లనిపించింది....నా ఒక్కర్తెకీ ఈ లోకంలో మోయలేని బాధ్యతలూ, బాధలూ ఉన్నాయనుకుంటే గుండె బరువెక్కుతుంది. నన్ను ఈ సంసారమనే ఇరుకు జైల్లో పడి ఉండమని ఎవరో శిక్షవేసినట్లనిపిస్తుంది. ఇంకో మనిషి కూడా అలా బాధతో గిలగిల్లాడుతున్నాడని తెలి శాక మనకున్న బాధ అంతగా లెక్కలోకి రాదేమో. నిజానికి బాబుగారి బాధ ముందు నేను ఇంట్లో పడుతున్నాననుకునే బాధెంత....అమ్మగారి మాటలు విన్నాక బాబుగారికి కూడా అలాగే అనిపించిందేమో. అందుకే ఆవిడకేసి జాలిగా చూసి చిన్నగా నవ్వగలిగారేమో.

ఒంటరిగా బాధపడుతూంటే లోకమే జైలులాగా అనిపిస్తుంది. ఇతరుల బాధను అర్థం చేసుకుంటే లోకమెంత విశాలమైనదో తెలుస్తుం

దనుకుంటాను. ఈ అనుకోవడం, అనిపించడం—అంతా మనసుకే కదా. నిజానికి, ఈ గది, ఈ ఇల్లు, ఈ సంసారం ఏదీ జైలు కాదుగా!

బాబుగారికి పళ్లరసం తీసిచ్చాక, అమ్మగారూ, నేనూ అందరి ముచ్చట్లూ చెప్పుకున్నాం. బాబుగారు వింటూ పడుకున్నారు.

సాయంకాలం పెద్దాడు ఫ్యాక్టరీ నుంచి ఇంటికొచ్చే లోపునే నేనూ ఇంటికి చేరుకోవాలని అమ్మగారి దగ్గరా, బాబుగారి దగ్గరా సెలవు తీసుకుని బయలు దేరాను. మనసంతా తేలిగ్గా ఉన్నట్లుంది. ఇంటి ఖర్చు కోసం పైసా ఇవ్వని పెద్దాడూ, పుస్తకం చేతపట్టని చిన్నాడూ, ఇంటి గురించి పట్టించుకోని ఆయనా, మంచం వదలని మావయ్య—ఎవర్ని తలుచుకున్నా ఎందుకో జాలి, ఏదో మమకారం ఉప్పొంగి ఎప్పుడింటి కెడతానా అనిపించింది.

(ఉదయం నవతరం వారపత్రిక, 28 జూలై '89)